

*Яровий Д.**

ІНФОРМАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ АЗІЇ

Поняття «Центральна Азія» включає Киргизстан, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан, які з півночі межують із Казахстаном, а також Афганістан. Глобалізація обійшла стороною більшість країн цього регіону, і вони, за рідкісним винятком, так і не змогли вийти на рівень розвинутих економік.

Центральна Азія через особливості свого геополітичного положення була і залишається у фокусі зіткнення інтересів різних держав Сходу і Заходу. Політична карта Центральної Азії, зокрема колишніх республік Радянського Союзу, перманентно змінювалася за часів СРСР, що призвело до етнічного череззмужжя, появи спірних територій і заклало підґрунтя конфліктів у відносини теперішніх суверенних держав [1].

У Центральній Азії держави настільки перемішані, що визначити національні кордони неможливо. Тому етнічна напруженість практично існувала завжди і досить було маленького спалаху, щоб вона переросла у насильство.

Якщо в колишньому СРСР джерела можливих конфліктів були приглушені, з його розпадом вони загострилися і можуть в будь-який момент вилитися в збройний конфлікт.

Ситуація загострюється через те, що на сьогоднішній день у Центральній Азії існує «вакуум сили» [2]. Росія продовжує зберігати військову присутність, але не має достатнього набору інструментів для відновлення своєї гегемонії у регіоні. Інших кандидатів, готових заповнити вакуум, немає. США та Європа поки що не виявили яскравої зацікавленості у встановленні свого домінування в Центральній Азії. Індія та Пакистан не мають для цього ресурсів. Тому єдина світова сила, здатна за виконання ряду умов заповнити вакуум – Китай, але ці спроби наштовхнуться на протидію інших учасників «великої гри» у Центральній Азії. За відсутності сили, що впливала б на регіон ззовні, там можуть виникнути чисельні конфлікти. В упередженні цього важливим чинником виступає інформаційна безпека – забезпечення стану захищеності національних інтересів держави і інформаційній сфері, за яким не може бути допущена або зводиться до мінімуму завдання шкоди особі, суспільству, державі.

Потенційні збройні конфлікти в Центральній Азії – події нового порядку денного, нереалізованого в минулому. Вважається, що головна економічна пружина конфліктів – проблема водноенергетичного балансу, в якому головні постачальники води та енергоресурсів (Таджикистан і Киргизстан) водночас є найбільш біднішими країнами регіону, а споживачі – Узбекистан і Казахстан – лідерами.

Сьогодні, в умовах демографічної кризи (перенаселення) в Узбекистані, фінансової кризи в Казахстані, економічної, політичної та енергетичної кризи в Таджикистані і Киргизстані найгострішими стають проблеми традиційного характеру – міграційні, терористичні, соціального та регіонального характеру [3].

Незважаючи на слабкість інформаційної сфери, відбувається поступова інтернетизація від Каракалпакії до Паміру. Інтернет багато в чому містить політичну інформацію со-

* студент 2 курсу відділення «міжнародна інформація» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доц. Андрєєва О.М.

ціально-провокаційного характеру. Будь-яка дезінформація, що розповсюджується в Мережі, тим чи іншим чином віддзеркалюється на політичному іміджу влади та держав регіону. В той же час, чутки та дифамації не спростовуються через відсутність належного доступу владних структур до Інтернету. Наприклад, Таджикистан не має офіційних урядових сайтів, за виключенням другорядних. Цим він суттєво ризикує погіршенню власного іміджу та і без того поганого інвестиційного клімату в державі [4].

В інформаційній сфері державам регіону загрожує:

1. Відсутність необхідної інформаційної інфраструктури.
2. Інформаційна експансія з боку інших зовнішніх інформаційних джерел.
3. Відсутність єдиного інформаційного поля в Центральній Азії.

Без інформаційної складової нереально говорити про входження Центральноазійського регіону в глобальну економічну та інформаційну системи. Інформаційна політика як система не може бути сформована у відриві від соціально-економічної стратегії. Якщо не впливати на ці процеси, допускати чи не помічати інформаційної експансії у власний простір, можна втратити важелі впливу на власну країну.

Для захисту інтересів суб'єктів інформаційних відносин необхідно поєднувати заходи кількох рівнів. По-перше, це правові методи розробки нормативно-правових актів, що регламентують відносини в інформаційній сфері, по-друге, організаційно технічні методи, до яких належать[5]:

1. Створення і удосконалення системи забезпечення інформаційної безпеки.
2. Посилення застосування права та упередження правопорушень в інформаційній сфері, притягнення до відповідальності осіб, що здійснили правопорушення в цій сфері.
3. Упередження несанкціонованого доступу до оброблюваної інформації та знищення і викривлення інформації.
4. Виявлення технічних пристроїв та програм, що являють собою загрозу для нормального функціонування телекомунікаційних мереж.
5. Сертифікація засобів захисту інформації, ліцензування діяльності та стандартизація засобів захисту інформації.

6. Формування системи моніторингу показників національної безпеки.

Міжнародна співпраця країн регіону в галузі забезпечення інформаційної безпеки є невідомою складовою політичної, військової, економічної та культурної взаємодії з країнами світової спільноти. Запобігти поглибленню технологічного розриву та упередити нарощування можливостей використання інформаційної зброї – першочергова задача оборонних структур.

Інформаційна безпека є одним з найважливіших аспектів державної безпеки, і при аналізі цієї проблематики необхідно враховувати в першу чергу специфіку інформаційної сфери, що розвивається беспрецедентно високими темпами, і не забувати про регіональні характеристики Центральної Азії.

Література

1. Маначинський О. Наростання напруження у «вакуумі сил»: – Центральноазійський регіон: стан і перспективи// Політика і час – 2002 – №10
2. Информационное агентство REGNUM, Перспективы войны в Закавказье и Средней Азии (доклад) [Електронне джерело]: – <http://www.centrasia.ru/newsA.php?st=1213389660>
3. Гусаков В. Сучасна середньоазійська політична доктрина (на прикладі Узбекистану // Людина і політика – 2001 – №4 (16)
4. Шохзода С., Проблемы региональной безопасности Центральной Азии: внутренние аспекты в теории и на практике [Електронне джерело]: – <http://www.centralasia.narod.ru/articles/1.htm>

-
5. Жумалиев К., Информационное общество и проблемы обеспечения информационной безопасности [Электронное джерело]: —
http://www.contel.iacis.ru/rus/actions/doc/tab1_doc_jumaliev.doc